

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Kopaszi-gát és a Lágymányosi-öböl környéke

Utoljára módosítva: 2013-10-15 07:26:32

Megye: Budapest

Községhatár: Budapest, XIX. ker.

A terület kiterjedése: 26.926 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1993

GPS koordináták: 47.46409, 19.06205

Felmérést végző személy(ek) neve: Bajor Zoltán

E-mail címe(k): bajor.zoltan@mme.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A terület a XI. kerületben, a Rákóczi-híd budai hídfőjétől délre található, a Duna 1643 és 1642 fkm-re között. Autóval a Duna parton futó Pázmány Péter sétány és a Dombóvári út találkozásánál nyíló bejárati kapun keresztül közelíthető meg. Ezen bejutva parkolójegy megváltása mellett használhatjuk az öböl északi részén található parkolót, ahonnan a terület kényelmesen bejárható. Tömegközlekedéssel legegyszerűbben a Kelenföldi Pályaudvar és a Népliget között közlekedő 103-as autóbusszal érhetjük el a helyszínt.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

A terület 1993-ban kapott helyi védeltséget a XI. kerületi Önkormányzattól, elsősorban az öböl partján és a gáton található vízparti életközösségek, valamint az idős fákból álló puhafás ligeterdő hosszútávú fennmaradása érdekében. A törvényes oltalmat azonban 2004-ben levették, melyet követően nagyszabású zöldfelületátalakítási munkálatokhoz kezdtek hozzá. Egyes öreg nyárfák meghagyásán kívül a természetes és természetközeli vízparti növényzetet kiirtották, a régebben épült létesítményeket eltávolították. Jelenleg a gát Nagy-Dunai oldalának keskeny sávja kivételével nem találunk máshol puhafás ligeterdőket. A terület közparkként funkcionál, tavasztól őszi óriási látogatószámmal. Az öböl északi része felett parkoló, a gáton a parkrészek között közvilágítással ellátott sétaút, kávézók és egyéb új épületek sorakoznak. A Duna és befagyásáig az öböl – főleg költési időszakon kívül – meglehetősen sok vízimadárnak jelentenek ideiglenes pihenő- és táplálkozóhelyet. A jelentős zavarás miatt fészkelésre csak az urbanizálódott fajok maradnak a területen. A gát Nagy-Duna felé eső oldalán a Magyar Madártani Egyesület Budapesti Helyi Csoportja (MME) odútelepet helyezett ki a területre. A kiépített sétaút mentén az élőhely madárvilágáról találhatunk ismertetőtáblákat, melyeket ugyancsak az MME közreműködésével készítettek.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Részben

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

A gátról a Dunára jellemző növényzetet eltávolították, helyén közparkot létesítettek. Kb. 20 méteres szélességben a Duna Nagyága mentén található egy nyárfás sávot, de ez is csak nyomokban emlékeztet egy ártéri galériaerdőre. Csak az öböl vízfelülete maradt meg viszonylag változatlan állapotban az 1993-as védettséget követően.

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

% Erdő

% Gyep

% Cserjés

70 % Vizes terület

30 % Egyéb

Épített zöldfelület (közpark)

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
P6

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket):

Egyéb típus: általános parkfenntartás, nagy látogatószám

Jellemzőik, intenzitás: erős és folyamatos emberi jelenlét, kivéve a téli hónapokat

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés,

Egyéb típus: A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Budapesti Helyi Csoportja kb. 50 db-os odútelepet létesített a területen, de a rendszeres kezelése nem megoldott.

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Nincs

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

A Kopaszi-gát nyugati oldalán folyik a Duna, mely élő kapcsolatot tart fenn a Lágymányosi-öböllel.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - A fővárosi Duna-szakasz az Erzsébet-hídtól kezdve Natura2000-es élőhely, mely nyugati oldalról határolja a területet.

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámat kell megadni)

A terület funkciójából adódóan nem megválaszolható kérdés.

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Természetvédelmi szempontból jelenleg csak a madárvilág érdemel említést: kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*): Az elmúlt egy évtizedben telente rendszeresen megfigyelhető 1-2 példány az öböl környezetében tőkés réce (*Anas platyrhynchos*): rendszeresen költ 2-3 pár a területen, nagy számú telelő, állandó szárcsa (*Fulica atra*): nagy számban telet a területen, nem fészkel karvaly (*Accipiter nisus*): rendszeresen előfordul a területen, nem fészkel, állandó küszvágó csér (*Sterna hirundo*): tavasztól őszi rendszeresen előfordul 1-4 példány a területen, nem fészkel nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*): rendszeresen költ 1-2 pár a területen, állandó zöld küllő (*Picus viridis*): rendszeresen költ 1-2 pár a területen, állandó fekete rigó (*Turdus merula*): rendszeresen költ 2-3 pár a területen, állandó széncinege (*Parus major*): rendszeresen költ 3-4 pár a területen, állandó Az öböl környéki táplálékban gazdag, nyugalmas vizek jelentős telelő réce- és sirályállományok szolgálnak telelőhelyül.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

5. Egyéb észrevétel

19,1 ha (191 000 m²), 26,926 ha (269 260 m²) A www.termeszetvedelem.hu oldalon a terület megtalálási helyénél tévesen a XIX. kerület van feltüntetve, pedig az öböl és a gát teljes egészében a XI. kerületben található. (A védetté nyilvánító önkormányzat is a XI. kerület volt!)

* A terület kiterjedése ponthoz: Részlet a terület törvényes oltalmát kimondó „a Kopaszi-gát és a Lágymányosi öböl környéke Helyi jelentőségű védett területté nyilvánításáról szóló Budapest Főváros XI. kerületi Önkormányzata 48/1993./XII.20./ Sz. Rendelete” szövegéből: „Helyi jelentőségű védett területté nyilvánítja a “Kopaszi-gát és Lágymányosi öböl környéke”-nek a rendelettervezet 1.sz. mellékeltében felsorolt ingatlanokból álló, összesen mintegy 191.000 m² kiterjedésű, a 2.sz. térképmellékeltlen lehatárolt területét.” A fent feltüntetett két területnagyság abból adódik, hogy a rendelet szövege egy telekalakítás utáni állapotot vett alapul a védettség kiterjedésénél. Ugyanakkor a védetté nyilvánítás idején a hrsz.-ok alapján a telkek összesített nagysága ennél nagyobb volt. (Ez az érték szerepel – tévesen – a www.termeszetvedelem.hu oldalon is.) A rendelet 1. mellékletében mindkét területi kiterjedést és azok hrsz.-it is részletesen feltüntették, innen is kiderül, hogy a védetté nyilvánító intézmény nem 26,926 ha-t, hanem csupán 19,1 ha-t kívánt törvényes oltalom alá helyezni. A védettség 1993 és 2004 között állt fenn. A kerület ezután döntött úgy, hogy a védett terület oltalmát feloldják egy közpark létesítése céljából, így az eredeti növényzet döntő többségét eltávolították innen. A védettséget a fentebb is citált „a Kopaszi-gát és a Lágymányosi öböl környéke Helyi jelentőségű védett területté nyilvánításáról szóló Budapest Főváros XI. kerületi Önkormányzata 48/1993./XII.20./ Sz. Rendelete” mondta ki. 2004-ben az „Egyes önkormányzati rendeletek és határozatok módosításáról és hatályon kívül helyezéséről szóló, Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat 1/2004./I.28./ XI.ÖK számú rendelete” 4§-a helyezte hatályon kívül a jogszabályt. Megjegyzendő, hogy ezt jogalkotóként az önkormányzat megtehetette, de a „Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény” vonatkozó rendelkezéseit – mely a védettség visszavonására vonatkozik – nem vették figyelembe és a visszavonás nem a törvényes kereteknek megfelelően zajlott. (A visszavonást a kerület saját hatáskörön belül végezte el, ráadásul a védettség indoka a beruházás megkezdéséig megvolt!)